Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta
tyv@eduskunta.fi

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta torstai 15.02.2018 klo 12:15 / E 106/2017 vp / Asiantuntijapyyntö

Valtioneuvoston EU-vaikuttamisstrategia 2018

Valtioneuvoston EU-vaikuttamisstrategiassa linjataan sekä valtioneuvoston kantoja käynnissä oleviin että alustavia kantoja tiedossa oleviin keskeisiin tuleviin aloitteisiin. EU vaikuttamista ohjaa lisäksi kunkin ministeriön toimialaltaan laatima vaikuttamissuunnitelma.

1. Keskeiset huomiot

1.1 Suomen EU-vaikuttaminen 2018-2019

Vaikuttamisstrategiassa on hyvin korostettu sitä, että Suomen tulee vaikuttaa Eurooppa-neuvoston strategisen ohjelman 2019–2024 tuleviin painopisteisiin. On tärkeää, että Suomi ajaa vahvasti Eurooppa-neuvoston säilymistä keskeisessä asemassa kun keskustellaan unionin kehittämisestä, jotta pienten jäsenmaiden edut pystytään turvaamaan.

Toisaalta pidämme tärkeänä, että Suomi on käymään keskusteluja myös virallisten Eurooppa-neuvoston pöytien ulkopuolisissa koalitioissa, sillä monitahtisen Euroopan kehitys voi hyvinkin realisoitua tulevina vuosina ja näkyä erilaisina EU:n sisäisinä poliittisina yhteenliittyminä.

Kannatamme Suomen tavoitetta EU:n kehittämistä siten, että lähtökohta on käytännön haasteiden ratkaisulähtöinen käsittely, ei teoreettinen tai ideologinen keskustelu unionin tulevaisuudesta. Mielestämme Suomella olisi mahdollisuus profiloitua muun muassa puheenjohtajuuskautensa aikana käytännönläheiseksi ongelmanratkaisijaksi.

Suomen EU-puheenjohtajuuskauden osalta vaikuttamisstrategiassa korostetaan sinänsä tärkeää kustannustehokkuutta. Kustannustehokkuus ei kuitenkaan tulisi olla ensisijainen puheenjohtajuuden prioriteetteja ja keinoja ohjaava kriteeri. Suomen seuraava puheenjohtajuuskausi on oletettavasti 2030-luvun loppupuolella. Puheenjohtajuuskausi on tärkeä väline maakuvan rakentamiseen EU:n sisällä ja siten tärkeä väline myös EU:n sisäisen poliittisen vaikutusvallan rakentamiseen. Sen vuoksi puheenjohtajuuskautta tulisi lähestyä arvot ja poliittiset tavoitteet, ei kustannustehokkuusnäkökulma edellä.

1.2 Keskeiset vaikuttamiskohteet

1.2.1 Institutionaaliset kysymykset

Euroopan parlamentin kokoonpanon muuttaminen Brexitin jälkeen on yksi institutionaalisista tulevaisuuskysymyksistä unionissa. Suomi ottaa vaikuttamisstrategiassa kielteisen kannan Brittien parlamenttipaikkojen jakamisesta EU-27 maiden kesken.

Mielestämme se ei välttämättä ole Suomen edun mukaista. Suomi olisi voinut saada parlamentin esityksen mukaan yhden ylimääräisen parlamentaarikon paikan, mikä olisi lisännyt suomalaisten äänten kuuluvuutta. Suomi perustelee kielteistä kantaansa kustannusnäkökulmalla. Parlamentin kustannusosuus EU:n menoista on kuitenkin vain noin 1,2 prosenttia ja tästä osuudesta parlamentaarikkojen palkkakuluihin menee reilu viidennes (22 prosenttia).

1.2.2 Sääntelyn toimivuus

Sääntelyn toimivuus on yksi EU-vaikuttamisen painopisteistä, joihin Suomen on tärkeää keskittyä. Vaikuttamisstrategiassa nostetaan perustellusti esille komission vaikutustenarviot osana sääntelyn toimivuuden parantamista. Tämä ei kuitenkaan riitä, vaan on tärkeää että strategian mukaisesti Suomen intressit on kyettävä saattamaan komission tietoon ennakoivasti.

Vaikuttamisstrategiassa tuodaan perustellusti esille se, että kansalaisille tai yrityksille koituvia sääntelykustannuksia ei saa tarpeettomasti lisätä kansallisella tasolla. Tämä on kannatettava linjaus. Se on tärkeää myös realistisen EU-kuvan antamisessa kansalaisille ja yrityksille. Kansallisen lainsäätäjän on selkeästi otettava poliittinen vastuu omista sääntelyratkaisuistaan.

1.2.3 Kasvu ja kilpailukyky

Vaikuttamisstrategiassa nostetaan esiin tekoäly, robotisaatio ja massadatan hyödyntäminen toiminta-alueina, joissa kasvu ja kehittyminen tulee mahdollistaa. Suomi kannattaa alustatalouden toimintamallien vapaata kehittämistä itsesäätelyn avulla.

On tärkeää että uusille innovaatioille jätetään tarpeeksi lainsäädännöllistä toimintatilaa. Alustatalous on kuitenkin herättänyt monia lainsäädännöllisiä kysymyksiä eri EU-maissa. Jotta jokainen EU-maa ei lähtisi ratkaisemaan erilaisia haasteita omalla kansallisella toisistaan poikkeavalla lainsäädännöllä, voi yhteinen EU-tasoinen sääntelyratkaisu olla tarpeen eikä sitä tulisi lähtökohtaisesti vastustaa.

1.2.4 Joustava ja tasa-arvoinen työelämä sekä sosiaalinen ulottuvuus

Vaikuttamisstrategiassa korostetaan sosiaalisen Euroopan edistämisen tärkeyttä ja nostetaan erityisinä hankkeina esiin Euroopan työviranomaisen perustaminen, työsuhteen todentamisdirektiivin uudistaminen ja yhteinen eurooppalainen sosiaaliturvatunnus.

Suomen esittämät näkemyksen sosiaalisen ulottuvuuden tärkeydestä sekä yksittäisistä hankkeista ovat järkeviä. On tärkeää huolehtia siitä, että työtä voidaan teettää myös joustavin työntekomuodoin. Vaikuttamisstrategiassa on aivan oikein huomioitu se, että joustavuus on edellytys korkealle työllisyydelle. On myös tärkeää, etteivät mainitut hankkeet lisää työnantajien hallinnollista taakkaa. Hallinnosta taakkaa ei toisaalta tulisi aiheutua suhteettomasti myöskään viranomaisille. Työviranomaista ja eurooppalaista sosiaaliturvatunnusta koskevissa hankkeissa tulisikin nojautua nykyisiin toimielimiin ja huomioida jäsenvaltioiden erilaiset tarpeet.

1.2.5 Tuleva monivuotinen rahoituskehys

Suomi korostaa perustellusti EU:n talouskehysneuvotteluissa budjettikuria ja nettomaksuosuuksien kohtuullisuutta. Neuvottelutaktisesti Suomen ennakolta ottama kielteinen asenne EU:n jäsenmaksuosuuksien kasvattamiselle on kuitenkin ennenaikainen. Sitä ei tulisi tehdä ilman varsinaista sisältökeskustelua siitä, mitä lisääntyneillä varoilla voitaisiin saada aikaiseksi EU:n kansalaisille ja yrityksille.

Suomi on myös ennakoivasti torjunut EU:n mahdollisen suoran verotusoikeuden ilman että mahdollisista verotusmalleista on edes päästy kunnolla neuvottelemaan. Jatkuva torjuva suhtautuminen EU:n tulevaisuuden kehityshaasteisiin vastaamiseksi esitettyihin ideoihin ei ole rakentavan kumppanin käyttäytymistä eikä lisää Suomen vaikuttavuutta ja uskottavuutta unionissa.

Kunnioittavasti

Suomen Yrittäjät

Petri Malinen
ekonomisti